

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget).

Fødevarepolitisk redegørelse 2003: Tryghed og Frihed af 10. oktober 2003.

(Redegørelse nr. R 5).

Fødevareministeren (Mariann Fischer Boel):

TRYGHED, FRIHED – OG DIALOG

Fødevarepolitikken er en jordnær og konkret politik. Den vedrører os alle sammen hver eneste dag, når vi triller indkøbsvognen langs køledisken, når vi smører madpakker til børnene, eller når vi køber en hotdog i gågaden for bare at nævne et par hverdagssituationer. Derfor skal de rammer som politikken består af selvfølgelig også være enkle og jordnære. Regeringen ser fødevarerens sikkerheden og ernæringspolitikken som de to grundpiller for fødevarepolitikken og som en grundlæggende del af den tryghed, man med rette kan forvente af et velfærdssamfund som det danske.

Det er en forudsætning for tryghed i hverdagen, at vi kan have tillid til, at vi ikke bliver syge af det vi spiser. Det frie forbrugsvalg hviler på denne forudsætning. Derfor må vi ikke gå på kompromis med den. Regeringen vil bevare fokus på fødevarerens sikkerheden men hæve målsætninger og ambitionsniveau for ernæringspolitikken, så de to områder fremover vil være sidestillet i fødevarepolitikken selv om de konkrete virkemidler selvfølgelig er vidt forskellige.

I en årrække har vi i Danmark sat fødevarerens sikkerheden i højsædet. Målet har været at beskytte forbrugerne mod at blive syge af den mad vi spiser og midlet har blandt andet været at bekæmpe forekomsten af bakterier – for eksempel Salmonella og Campylobacter. Og på det felt har vi skabt store landvindinger. Seneste har vi set, at kurven for Campylobacter tilfælde er knækket samtidig med at antallet af Salmonella-tilfælde fortsætter med at falde. Indsatsen fortsætter selvfølgelig, men det er rart at se, at vi har skabt reelle resultater.

Danske fødevarerens virksomheder, butikker og restauranter holder generelt et højt niveau, hvad angår hygiejne og fødevarerens sikkerhed, men der er plads til yderligere forbedringer. Med den gradvise indførelse af egenkontrol i virksomhederne

har vi fået et værktøj, som giver os langt bedre mulighed for at påvirke virksomhederne i en positiv retning. Populært sagt giver det mere effekt at lære kokken at vaske hænder, end det gør at gribe ham i at unklade det, to gange om året. Det er adfærdspåvirkningen, som giver reelle resultater. Samtidig vil vi fortsætte kontrolindsatsen og målrette den mod de områder, hvor vi har mistanke om, at der er problemer. Det er netop tanken bag medicinrejseholdet som med målrettede aktioner skal finde de brodne kar i erhvervet.

Med fedme og dertil knyttede lidelser som et stigende problem og med en alarmerende vækst i antallet af overvægtige børn, er det åbenlyst, at der skal sættes ind. Men hvordan får vi danskerne til at motionere mere, spise mindre, og frem for alt sundere? Der er ikke noget, som tyder på, at det er prisen, der afholder befolkningen fra at spise tilstrækkeligt grønt. Tværtimod er grøntsager blevet billigere og billigere de seneste mange år og udvalget vokser år for år. Samtidig ser vi, at salget af afgiftsbelagte fødevarer som slik og sodavand vokser. Andre forhold spiller altså ind og meget tyder på, at det i sidste ende er et holdnings spørgsmål. Det er selvfølgelig op til den enkelte, hvordan man vælger at leve sit liv. Men regeringen ser det som sin opgave, at arbejde for at vende udviklingen – ikke mindst i forhold til de alt for mange overvægtige børn. Derfor er der også iværksat en række initiativer som omfatter motion efter skoletid, kampagne for at alle skal motionere en halv time om dagen og på Fødevareministeriets område projektet Alt om Kost – smag for livet, der rådgiver institutioner om madordninger og ernæring. Projektet understøttes af en hjemmeside, der nu udvides med et særligt område om og for børn og unge.

Samlet set skal den danske fødevarepolitik være kendetegnet ved et højt informationsniveau, et tæt samarbejde med forbrugere og et godt samspil med erhvervslivet. Og den skal gennemføres med en skarp fokus på fødevarerens sikkerhed og ernæring. Det er hvad borgerne forventer af fødevarepolitikken og som sådan grundlaget, regeringen vil arbejde videre på.

*INDLEDNING OG PERSPEKTIV**Tryghed og Frihed*

Regeringen vil sikre en dynamisk udvikling på det fødevarepolitiske område. Allerede i regeringsgrundlaget er der opstillet målsætninger

for fødevarerpolitikken. Regeringens videre arbejde på det fødevarerpolitiske område siden regeringsdannelsen og regeringens supplerende regeringsgrundlag, Vækst, Velfærd – Fornyelse II, giver nu grundlag for at gøre status og trække sigtelinier op for de kommende års fødevarerpolitiske arbejde.

Fødevarerpolitikken er kendetegnet ved, at der hele tiden sker en udvikling, internationalt og i Danmark: Indsatsen for sikre og sunde fødevarer stopper aldrig.

Et så omfattende og udfordrende politikområde som det fødevarerpolitiske kan kun udvikles i en løbende debat og dialog. Fødevarerministeriet vil være i spidsen for fødevarer sikkerhed og kvalitet på grundlag af de fire centrale værdier: Åbenhed, faglighed, ansvarlighed og engagement.

Fødevarerpolitikken skal skabe tryghed gennem indsatsen på ernærings- og sundhedsområdet og et højt beredskab for fødevarer sikkerheden. Samtidig skal der være frihed til at foretage et kvalificeret valg understøttet af information og mærkning. Der skal være et bredt udbud af fødevarer og frihed for overdreven regulering. Den offentlige indsats skal hvile på et solidt grundlag af viden og inddrage det internationale perspektiv. Tryghed og frihed vil også sige bedre dialog med forbrugerne, mindre bureaukrati for virksomhederne samt en mere effektiv og målrettet offentlig indsats.

Forbrugernes sundhed og sikkerhed er top-prioriteten i regeringens fødevarerpolitik, der i bredere forstand omfatter flere store og væsentlige områder, især den miljømæssige og erhvervmæssige indsats. Men disse områder vil i denne redegørelse kun blive omhandlet, når de direkte hænger sammen med indsatsen for sundheden og sikkerheden.

Kost, sundhed og livskvalitet hænger uløseligt sammen. En moderne fødevarerpolitik må nødvendigvis omfatte både en ernæringspolitik og en indsats for fødevarer sikkerheden. Men der er mange grunde til, at indsatsen er forskellig på de to områder.

Regeringen lægger for ernæringspolitikken vægt på, at denne:

- Skal ses i en bred sammenhæng omkring kultur, livsstil og motionsvaner
- Retter sig mod den brede befolkning
- Består i information og rådgivning og kun i mindre grad offentlig regulering

- I høj grad er en national indsats, fordi befolkningernes spisevaner er meget forskelligartede fra land til land

Regeringen lægger for fødevarer sikkerheds politikken vægt på, at denne:

- Skal ses i sammenhæng med miljø- og forureningsbekæmpelsesområdet og med forebyggelse og bekæmpelse af smitsomme sygdomme hos mennesker og dyr
- Retter sit regelsæt mod virksomhederne på fødevarerområdet, som bærer ansvaret for, at produkterne lever op til de fastsatte krav
- Har hovedvægten på regulering, egenkontrol i virksomhederne, offentlig stikprøvekontrol og sanktionering af overtrædelser
- Er internationalt reguleret i EU, Codex Alimentarius m.v.

En yderligere forskel mellem ernærings- og fødevarer sikkerhedsområdet består i det forhold, at effekten af den sikkerhedsmæssige indsats er lettere at få øje på ved første blik (f.eks. færre tilfælde næste år), mens effekten af den ernæringsmæssige indsats kan være vanskeligere at fastslå (f.eks. færre hjerte-karsygdomme om 30 år).

Det gælder både ernærings- og fødevarer sikkerhedsområdet, at indsatsen nødvendigvis må basere sig på en meget specialiseret viden om de afgørende faktorer på f.eks. det kemiske, mikrobiologiske eller ernæringsfysiologiske område. Vidensopbygning og internationalt forsknings-samarbejde skal derfor prioriteres højt.

- Regeringen vil prioritere ernæring og fødevarer sikkerhed som de to grundlæggende indsatsområder i sin fødevarerpolitik.

ERNÆRINGSPOLITIK – EN NØGLE TIL BEDRE SUNDHED OG VELFÆRD

Antallet af danskere, der spiser sundt, skal øges markant, og sunde kostvaner skal være en naturlig del af hverdagen. Problemerne skal forebygges med information, rådgivning og mærkning af fødevarerne, så befolkningen kan sammensætte en sund kost på et kvalificeret grundlag.

Retten til at kunne vælge det sunde alternativ
Levevilkårene i Danmark og andre velstående lande har ændret sig dramatisk over de seneste 50 år. Købekraften er øget, udbud og tilgængelighed af fødevarer er steget betydeligt, fysisk anstrengende arbejde er reduceret, transport foregår ofte med motorkraft og udbuddet af

passiv underholdning er enormt. Samtidig er familiemønstre og befolkningens alderssammensætning ændret. Men ændringerne i kost- og motionsvaner er ikke foregået i et tilsvarende tempo.

Overfloden stiller den enkelte over for et anderledes dilemma, og behovet for at blive mæt er ikke længere den eneste motivationsfaktor, når vi køber ind og laver mad. Nydelsen er kommet i fokus. Det er i sig selv en positiv udvikling, men det forudsætter væsentlige omlægninger i kostvanerne. Vi har populært sagt kun taget den ene halvdel af udviklingen til os, men er fortsat med at spise som om vi hver dag skulle udføre hårdt fysisk arbejde, om end spisevanerne har ændret sig. Forbruget af sodavand og slik er steget voldsomt.

Samlet har det medført en alarmerende udvikling i overvægt og andre ernæringsbetingede problemer. Udviklingen har konsekvenser for mange menneskers levealder, livskvalitet og det antal år, den enkelte kan påregne sig som rask og rørig. En indsats på dette område kan give mange af os et længere og bedre livsforløb. Regeringen opfatter det som en central opgave at udvikle kommunikationsværktøjer og tilbyde bedre rådgivning til den danske befolkning i retning af en sundere livsstil.

Ernæringspolitikens mål er, at antallet af danskere, som spiser i overensstemmelse med anbefalingerne, skal øges markant for derved at fremme de sundhedspolitiske mål i regeringens sundhedsprogram »Sund hele livet« fra 2002. De centrale anbefalinger går kort sagt ud på mere frugt og grønt, kartofler og brød samt fisk, men mindre fedt og sukker. Fedmekurven skal knækkes, og vi skal fra barnsben have indsigt i sund ernæring, gode motionsvaner og en livsstil, der fremmer velvære og livskvalitet. Fremtidens udfordring bliver at videreudvikle både vidensgrundlag og de værktøjer, som fra offentlig side kan anvendes til at understøtte udviklingen.

Det er det enkelte menneske selv, der har ansvaret og må træffe valget om livsstil og ernæring. Men det er en samfundsopgave, at vi alle får den rigtige rådgivning og de rigtige færdigheder til at kunne træffe det sunde valg – og at vi kan få de rigtige informationer, når vi køber ind.

Der er behov for øget opmærksomhed om den reelle betydning af ernæringsområdet for befolkningens sundhed og velfærd. I den forbindelse vil der blive inspireret til og etableret en række partnerskaber mellem private virksomhe-

der og offentlige institutioner med det sigte at skabe effektive rammer for kommunikation, information og adgang til det sunde valg.

»6 om dagen-kampagnen« for frugt og grønt har været et vellykket partnerskab mellem det offentlige, organisationer og erhverv. Sådanne partnerskaber bør udbygges. Regeringen vil understøtte dannelsen af netværk og hente ideer hos en tænketank af centrale private og offentlige aktører.

Når fødevarer mærkes med hensigtsmæssige ernærings- og sundhedsanprisninger, så understøtter den private markedsføring den offentlige ernæringspolitik. Det skal hvile på gennemarbejdede regler, og der er aktuelt nye EU-regler på vej.

Regeringen sikrede under det danske EU-forbudsmandskab et gennembrud i forhandlingerne om forbedret mærkning af fødevarer. Den politiske enighed betyder, at der skal mærkes om alle ingredienser. Der skal også mærkes særligt om en række allergifremkaldende stoffer. Det er et stort fremskridt.

- Regeringen vil arbejde for, at antallet af danskere, der spiser sundt, skal øges markant, og sunde kostvaner skal være en naturlig del af hverdagen.
- Regeringen vil gennemføre en mere målrettet rådgivning og formidling af kostrådene og iværksætte et arbejde omkring udvikling af særlige kostråd til børn og unge, gravide og ældre.
- Regeringen vil fortsætte og fremme partnerskabsindsatsen efter modellen fra »6 om dagen«. Regeringen vil understøtte netværk og hente ideer hos en tænketank.
- Regeringen vil arbejde videre for endnu bedre mærkningsregler på EU-niveau, bl.a. med næringsdeklaration, fremstillings- eller pakkedato og forbedret oprindelsesmærkning.
- Regeringen vil arbejde for, at de fælles EU-regler om anprisninger bliver fastlagt
- ud fra forbrugers interesser og på et højt sikkerhedsniveau.

Ikke for skolen, men for livet

Regeringen vil fremlægge et samlet udspil, der fokuserer på børns og unges sundhed. Med udviklingsprogrammet »En skole i bevægelse« sættes bl.a. fokus på at indtænke fysisk aktivitet i hele skolens virksomhed. Regeringen vil udarbejde en vejledning til skolebestyrelserne om at fastlægge principper for, hvordan børnene får mulighed for at spise sundt i skolen, samt hvor-

dan den enkelte skole sikrer, at børnene hver dag kommer udenfor og får mulighed for fysisk aktivitet. Der skal sættes fokus på sunde daginstitutioner, så børnene bliver mindre syge. Der skal endvidere gøres op med de helt unges forbrug af rusmidler.

At lære børn gode spisevaner er ikke kun op til forældrene. Vores børn tilbringer en stor del af deres vågne tid i vuggestuen, børnehaven og skolen. Derfor har regeringen iværksat projektet »Alt om Kost« med rejsehold og hot-line, hvor der ydes en målrettet rådgivning til skoler og børneinstitutioner om en kostpolitik. Herudover rummer projektet også en generel informationsindsats via hjemmeside til befolkningen om god og sund ernæring og rådgivning om kostpolitik på arbejdspladser og institutioner.

Fødevarerikkerhed og ernæring skal spille sammen. For børneinstitutionerne har Fødevareministeriet foretaget en opdatering af reglerne om godkendelse af køkkener m.v., sådan at der bliver de bedste og frieste muligheder for at lave god og sund mad også sammen med børnene – uden at hele børnehaven risikerer et maveonde eller det, der er værre.

Beslutningstagerne omkring madordninger i skoler og børneinstitutioner er amter, kommuner, skolebestyrelser m.v., så de er naturligvis en helt central målgruppe for information. Men samtidig er det meget vigtigt – også for børnenes forståelse og engagement i bedre ernæring – at lærere og pædagoger spiller aktivt med. Der sker ikke i dag den samme vidensoverførsel fra generation til generation om mad og kost, som der gjorde tidligere. Lærerne skal løbende kunne se på, hvordan de ernæringsfaglige temaer kan indgå i undervisningen. Fødevaredirektoratet vil kunne tilbyde lærerne »informationspakker« om de centrale spørgsmål på det fødevarerpolitiske område.

- Regeringen vil fremlægge et samlet udspil, der fokuserer på børns og unges sundhed.
- Regeringen vil fortsætte og udbygge indsatsen i »Alt om Kost«, herunder forankre indsatsen stærkere i de 11 fødevareregioner.
- Regeringen vil tilbyde vejledning om kostpolitik, ernæring, hygiejne og mulighederne for øget anvendelse af økologiske produkter til kommuner, amter, skoler og institutioner.
- Regeringen vil sikre, at der findes pjecemateriale stilet til familierne om sund kost og ernæring med indhold af brugbare anvisninger til hverdagen.

- Regeringen vil sørge for, at der findes et godt grundlag for, at lærerne kan inddrage ernæring i undervisningen.
- Regeringen vil rejse diskussion om fede børn i EU's ministerråd og pege på, at det er nødvendigt, at EU's fødevarerpolitik tager hensyn til ernæringsaspektet.

Er din mad din medicin?

En god kost sikres først og fremmest gennem et varieret valg af almindelige, sunde fødevarer. Vi skal ikke til at leve af tubemad eller piller. Samtidig er en EU-harmonisering på vej af reglerne for tilsætning med næringsstoffer. Regeringen finder, at tilsætning af næringsstoffer til fødevarer først og fremmest har sin berettigelse, hvis der ellers ville være tale om egentlige mangelsygdomme (f.eks. jod til salt). Det er vigtigt, at forsigtighedsprincippet er gældende, og at hensynet til forbrugerne har 1. prioritet. Dette vil være regeringens grundlag for at gå aktivt ind i forhandlingerne.

Den store fokus på sund kost medfører også, at markedet for kosttilskud er vokset til en milliardomsætning. Forhandlingen af kosttilskud, droger og naturmedicin sker i nogle tilfælde i strid med regelsættet, der på den anden side heller ikke på alle områder har været tilstrækkeligt klart. Et udvalg har i foråret 2003 analyseret situationen, og der er etableret en mere klar administration. Der er fortsat modstående opfattelser af behovet for kosttilskud. Regeringen støtter et frit valg på et oplyst grundlag. Men regeringen vil samtidig gerne understøtte en konstruktiv dialog mellem den ernæringsfaglige ekspertise, de »alternative« rådgivere samt producenter og forbrugere af kosttilskud.

- Regeringen vil i de kommende EU-forhandlinger om tilsætning af vitaminer og mineraler til fødevarer tage udgangspunkt i hensynet til forbrugernes sikkerhed. Regeringen er positivt indstillet overfor en fælles EU-regulering af området, men lægger afgørende vægt på et højt beskyttelsesniveau.
- Regeringen vil administrere området for kosttilskud med åbenhed og konsekvens, så reglerne overholdes. Regeringen vil samtidig opfordre til en løbende dialog på området.

Økologi og kvalitet

Gode fødevarer forbindes i høj grad med livskvalitet. De kendte kokke er blevet mediestjerner, og forbrugerne efterspørger igen det specialiserede vareudbud i de mindre fødevarerforret-

ninger. Der udbydes en vifte af produkter, der repræsenterer særlige produktionsformer og kvaliteter i forbindelse hermed, repræsenteret ved den økologiske produktion, integreret produktion og produktion af andre særlige kvalitetsprodukter.

Regeringen hilser denne udvikling velkommen. Ernæring og fødevarer sikkerhed er nøgleordene for den offentlige indsats, mens udvikling af f.eks. smagskvalitet må styres af efterspørgslen. Nye kvalitetsmærkningsordninger forudsætter at disse er stærkt funderet i erhvervet og hos forbrugerne.

Den økologiske produktion er udtryk for et særligt højt niveau i forhold til miljø og dyrevelfærd. Den giver derfor et løbende bidrag til vores fælles livskvalitet, og den bidrager til udviklingen af nye, bæredygtige produktionsformer. Derfor er det også velbegrunderet, at der ydes en vis offentlig støtte til økologien. Samtidig skal der dog arbejdes på, at synliggøre økologiens kvaliteter, så markedet i højere grad kan understøtte den videre udvikling. Dette hjælper regeringen på vej med initiativer som den seneste »Øøøø-kampagne« og arbejdet for fremme af den økologiske samhandel.

Innovationsloven understøtter forskning og formyelse på fødevarerområdet over en bred front med de små og mellemstore virksomheder som særlig målgruppe. Loven bidrager bl.a. til udvikling af nye produkter i virksomhederne gennem en offentlig-privat samfinansiering og ved at motivere til samarbejde mellem virksomheder og forskningsinstitutioner inden for fødevarer sektoren.

Den offentlige strategi for innovation tilrettelægges med fokus på ernæring og sundhed.

- Regeringen vil understøtte økologi og bidrage til at synliggøre økologiens kvaliteter.
- Regeringen vil arbejde for at fremme den økologiske samhandel og eksporten af danske økologiske produkter.
- Regeringen vil understøtte innovation med fokus på ernæring og sundhed.

Nye produkter – nye muligheder – nye risici

Fremstillingen af fødevarer er baseret på levende organismer. Det rejser særlige etiske problemstillinger, som alle forbrugere i den sidste ende må forholde sig til. Regeringens indsats på dyrevelfærdsområdet vil blive fortsat, jf. næste kapitel.

På planteområdet er det især anvendelse af genmodifikation, der har givet anledning til de-

bat. Regeringen hilser med tilfredshed, at der i Danmark er bred opbakning til en kurs, som hedder: En forsigtig, men konstruktiv holdning til den nye teknologi med fuld information til forbrugeren.

Regeringen sikrede under EU-formandskabet forlig i ministerrådet om sporbarhed og mærkning af GMO-fødevarer og -foder. Der skal herudover fastsættes klare regler om sameksistens mellem de forskellige produktionsformer med og uden GMO. Regeringen er samtidig opmærksom på de mulige fordele, der kan være ved udvikling af GMO-produkter, bl.a. miljømæssigt og i forhold til udviklingslande med vanskelige naturgivne forhold.

- Regeringens politik for GMO baserer sig på krav om videnskabelig sikkerhedsgodkendelse, fuld information og frit valg for forbrugeren samt klare regler for sameksistens med ikke-GMO produktion.

EN DYNAMISK KONTROLSTRATEGI I NATIONALT OG INTERNATIONALT PERSPEKTIV

En fleksibel kontrolindsats, der hele tiden sættes ind der, hvor behovet er størst, udgør kernen i moderne fødevarer kontrol. Åbenhed i kontrolarbejdet og offentliggørelse af kontrolresultater er centrale elementer, og fra nytår kommer smiley'erne på nettet.

Fødevarer sikkerhed og veterinær sikkerhed i det globaliserede Samfund

Fødevarer mæssige risikofaktorer skal bekæmpes ved kilden. Sådan lyder det grundlæggende princip for bekæmpelse af sygdomme, som kan overføres til mennesker via fødevarer. Samtidig kan det dog være nødvendigt at slutbehandle et produkt, før det går ud til forbrugeren, hvis kildebekæmpelsen ikke giver tilstrækkelig sikkerhed for forbrugeren.

Regeringen har iværksat en række nye tiltag på zoonoseområdet, omfattende *Campylobacter*, *Salmonella* DT 104 og *Salmonella* Dublin. Disse er alle karakteriseret ved at kombinere indsatsen ved kilden med målrettet slutbehandling (varmebehandling). På *campylobacter*-området er der endvidere gennemført en oplysningskampagne særligt for de unge.

I den forbindelse er det yderst glædeligt at konstatere, at antallet af salmonella-tilfælde fortsætter med at falde, og at det nu også er lykkedes at knække kurven for *campylobacter*-tilfæl-

de. Vi er langt fra at kunne erklære kampen for vundet, men det ser ud som om, at det er lykkedes at vende udviklingen. Regeringen vil fortsætte kampen mod zoonoserne med en bredspektret indsats i alle led fra jord til bord.

Under det danske formandskab blev der opnået politisk enighed om EU's nye fælles zoonosepolitik. Regeringen lægger stor vægt på den koordinerede indsats og løbende overvågning i Zoonosecentret og VetStat.

På det veterinære område er en vaccinationsstrategi over for Newcastle Disease til vurdering, og de nye EU-regler om mund- og klovesyge styrker beredskabet over for sygdommen og lægger i højere grad end tidligere op til muligheden for anvendelse af nødvaccination i tilfælde af udbrud. Den globaliserede samhandel forstærker i den forbindelse behovet for at kunne handle hurtigt i forhold til udbrud af husdyrsygdomme.

Også i forhold til forureninger som medicinrester, pesticidrester og dioxin skal der sættes på en dobbelt strategi, hvor både styring ved kilden og stramme grænseværdier tilsikrer forbrugernes sikkerhed. På dioxinområdet har Fødevareministeriet i samarbejde med Miljøministeriet etableret en sammenhængende strategi og beredskab.

Både på zoonoseområdet og på området for kemiske forureninger er det afgørende, at der også gennemføres en effektiv regulering og kontrol på foderområdet.

Nye sporbarhedssystemer på fødevarer- og foderområdet vil kunne styrke kontrollen og forbrugernes mulighed for at opnå information om fødevarerne.

Der er med EU's fødevarerlov og forslagene til et nyt sammenhængende EU-regelværk på kontrol- og hygiejneområdet for fødevarer og foder skabt en ny ramme for den danske fødevarerlov. Udviklingen i den nationale og internationale fødevarerpolitik og kontrolstrategi medfører behov for et serviceeftersyn af fødevarerlovningen. Der er derfor iværksat et grundigt arbejde med en gennemskrivning af den gældende danske fødevarerlov fra 1998.

– Regeringen vil videreføre en fleksibel og målrettet indsats mod mikrobiologiske og kemiske forureninger med en kombination af krav til kildebekæmpelse, håndtering i forarbejdnings- og detailed samt information til forbrugerne, således at der hele tiden sættes ind, der hvor indsatsen er »til rette tid og på rette sted« og for alvor kan gøre en forskel.

– Regeringen har sat et arbejde i værk med henblik på en gennemgang og opdatering af fødevarerloven, hvilket forventes at føre til et lovforslag, der vil kunne fremlægges ved Folketingets åbning i oktober 2004.

Dynamik og fleksibilitet i kontrollen

Et højt niveau for fødevarsikkerhed og veterinær sikkerhed forudsætter et velfungerende og dynamisk kontrolsystem. En række grundlæggende principper for fødevarerkontrollen er alle implementeret i fødevarerloven og de vedtagne værdigrundlag for Fødevareministeriet og Fødevareinspektariatet. Principperne genfindes i fællesskabslovgivningen blandt andet i EU's Fødevarerlov med følgelovgivning:

- Kontrollen skal betragtes som en sammenhængende indsats i hele kæden fra jord til bord
- Virksomheden er ansvarlig for de fødevarer, som virksomheden fremstiller og skal derfor integrere hensynet til fødevarsikkerhed i alle led af produktionen og have sikre procedurer for egenkontrol
- Den offentlige myndighedskontrols opgave består i at sikre, at virksomheden udfører egenkontrollen på en sådan måde, at hensynet til fødevarsikkerheden varetages bedst muligt
- Kontrollen skal tilrettelægges på basis af en risikobaseret behovsvurdering
- Den offentlige kontrol skal være dynamisk og fleksibel, således at de til enhver tid værende ressourcer anvendes der, hvor der er mest behov for det

De nævnte principper skal anvendes dynamisk, idet fødevarsikkerheden i dag i høj grad er påvirket af globaliseringen. Den internationale samhandel er stigende ligesom fødevarerproduktionen bevæger sig ud over de nationale grænser i de enkelte led fra jord til bord. Smitte sygdomme og fødevarerforureninger er trusler, som vi ikke kan forsvare os mod alene, men kun i samarbejde med den resterende del af det globale samfund. Derfor må vi også i stigende omfang engagere os i det internationale arbejde.

Med det politiske forlig i EU om reformen af landbrugspolitikken i juni 2003 er der skabt et bedre grundlag for integration af hensyn til fødevarer kvalitet, fødevarsikkerhed, miljø og dyrevelfærd i den fælles landbrugspolitik.

Inden for fødevarerpolitikken kan den internationale indsats understøttes gennem en mar-

kant dansk indsats i det globale samarbejde for bedre fødevarer sikkerhed. Den globale indsats omfatter WTO, hvor især SPS- og TBT-aftalerne er relevante, FAO og WHO samt det ligeledes i FN-regi etablerede samarbejdsorgan omkring fødevarerstandarder Codex Alimentarius. OIE er en international samarbejdsorganisation på veterinærområdet.

- Regeringen vil arbejde for en fortsat omstilling af EU's landbrugspolitik med øget vægt på fødevarer kvalitet, fødevarer sikkerhed, miljø og dyrevelfærd.
- Regeringen vil lade Danmark spille en aktiv rolle på det internationale område, når det kommer til fødevarer sikkerhed og kontrolstrategier. I takt med at omsætningen af fødevarer bliver mere og mere globaliseret, bliver de væsentligste politiske beslutninger også truffet på et tilsvarende globalt niveau.
- Regeringen vil arbejde for, at Danmark er med til at sætte dagsordenen, når det kommer til verdenssamfundets samarbejde om at sikre forbrugeren fødevarer, der lever op til fødevarerlovgivningens krav.
- Regeringen vil arbejde for yderligere og mere effektivt at præge den globale fødevarer kontrolpolitik i internationale fora såsom EU, Codex, OIE og WTO. Danmark skal deltage i opbyggelse af internationale netværk, der kan sikredialog og sammenhæng.

At holde dyr er at påtage sig et stort ansvar

Vi kender alle fra vores barndom forestillingen om den idylliske bondegård. Men vi har også fået de grumme realiteter smidt lige i ansigtet, når vi har set TV-reportager og læst i pressen om helt uacceptable transportør af heste og søer, og om hvordan kravene til effektivitet i moderne dyrehold presser dyrenes velfærd.

De etiske aspekter ved anvendelse af levende dyr i produktionen er betydelige. Enhver producent, der holder levende dyr, påtager sig et særligt ansvar i forhold til dyrevelfærd. Hertil kommer krav i relation til hygiejne, foderbrug, medicinanvendelse, gødningshåndtering m.v. Kontrollen med dyrevelfærd bør integreres bedre med den veterinære og øvrige udgående kontrol på fødevarerområdet.

Kontrolstrategien på veterinærområdet hviler i et vist omfang på andre traditioner end fødevarer kontrollen, men skal tænkes ind i en samlet kontrolstrategi for fødevarer- og veterinærområdet, således at der gælder et fælles sæt kontrolprincipper for fødevarerregionernes indsats i

hele kæden fra jord til bord. Kontrolsystemer baseret på producentens optegnelser og med risikobaserede kontrolpunkter bør i højere grad indføres også i primærproduktionen med husdyrhold. Dette vil også give mulighed for en målrettet anvendelse af den offentlige indsats gennem stikprøvevise kontrolbesøg, der omfatter bredere indsatsområder. Som grundlag for en sådan udvikling vil der allerede i indeværende år blive fremlagt forslag til en ny lov om husdyrhold omfattende regler om sygdomsbekæmpelse og medicinanvendelse, kontrol af dyrevelfærd mv.

Med henblik på at begrænse resistensproblematikken mest muligt er det vigtigt, at kontrollen med anvendelse af veterinærmedicin tilrettelægges bedst muligt og sikres de fornødne ressourcer. Regeringen har derfor på finansloven for 2003 sikret grundlag for etablering af et rejsehold i Fødevarer direktoratet, et dyrlægeregister samt i øvrigt en opprioritering af området. Denne indsats bygger samtidig på registreringen af forbruget af veterinærmedicin, som sker i Vet-Stat, der formentlig er verdens mest avancerede system for registrering af veterinær medicinanvendelse.

Danmark har på BSE-området, hvor der fortsat består en række usikkerheder, hele tiden henholdt sig til den videnskabelige rådgivning. EU-reglerne giver medlemslandene mulighed for at vælge mellem en nedslagningspolitik i tilfælde af udbrud, der enten omfatter hele besætningen eller de dyr, der er opfodret sammen med det syge dyr. Danmark har valgt at følge den fulde nedslagningspolitik, bl.a. ud fra ønsket om snarest muligt at generhverve sygdomsfri status på dette område. Regeringen vil løbende revurdere den danske politik i lyset af ny viden og opretholde indsatsen for beskyttelse af forbrugeren og for at opnå status som BSE-fri.

- Regeringen vil understrege det store ansvar, som enhver producent påtager sig ved hold af levende dyr, gennem en mere integreret strategi for kontrol på bedrifter med hold af dyr. Regeringen vil således i folketingsåret 2003-2004 foreslå en styrket og mere målrettet kontrol hos landbrugets husdyrproducenter, som har et særligt ansvar i forhold til dyrevelfærd, hygiejne og medicinanvendelse. Samtidig fortsætter indsatsen for skrappe regler og effektiv kontrol af transport af dyr.
- Regeringen vil samtidig revidere dyrlægeloven bl.a. for at understrege den rolle og det

- ansvar, der påhviler dyrlægen som rådgiver i forbindelse med erhvervsmæssigt dyrehold.
- Regeringen vil skabe åbenhed og klarhed i kontrollen gennem en samlet kontrolstrategi for fødevarer- og veterinærområdet i hele kæden fra jord til bord.
 - Regeringen vil videreføre og opdatere indsatsen for, at Danmark kan undgå udbrud af meget smitsomme husdyrsygdomme og opnå status som BSE-fri.

Smiley'erne får større effekt når de kommer på internettet

Der hænger nu smiley'er i alle landets fødevarerbutikker, så forbrugere kan følge med i, hvor god den enkelte virksomhed er til at overholde reglerne. Undersøgelser viser, at forbrugere er overordentligt tilfredse med, at kontrolresultaterne er blevet gjort tilgængelige på en populær måde.

Offentliggørelsen har også fået virksomhederne til at »oppe« sig.

I dag skal man besøge den enkelte butik for at se dens smiley. Men fra nytår bliver alle resultaterne tilgængelige på internettet – så man hjemmefra kan holde øje med hvilke virksomheder, der har den højeste score i form af glade smiley'er. Internet-publiceringen vil betyde, at vi alle sammen langt bedre kan følge med i kontrolresultaterne. På den måde kan forbrugere gennem deres valg medvirke til større effekt af kontrolarbejdet. Det giver samtidig virksomhederne nye muligheder for at bruge deres resultater som et aktiv i markedsføringen.

Offentliggørelsen udvides samtidigt, så resultaterne af kontrollen med engrosvirksomheder også bliver tilgængelige på internettet. Detailhandelen får således et nyt værktøj til at vælge de bedste leverandører – og en gros-virksomhederne får et stærkere incitament til at overholde reglerne.

Internet-offentliggørelsen vil give en hidtil uset åbenhed. F.eks. vil alle – forbrugere, virksomheder, pressen – nu få mulighed for at abonnere på resultaterne for præcist de virksomheder, man interesserer sig særligt meget for.

Det er forventningen, at når kontrollens resultater bliver tilgængelige for alle på internettet, vil effekten blive endnu større.

- Regeringen vil give internet-adgang til kontrolresultaterne med optimale søgemuligheder.
- Regeringen vil udvide offentliggørelsen til at omfatte engrosvirksomhederne.

Kvalitet og klare spilleregler

Fødevarerministeriet har udviklet en kvalitetsstrategi for fødevarerkontrollen. Strategien er udviklet for at sikre en effektiv og ensartet kontrol med fødevarer virksomheder. Strategien skal sørge for, at mange forskellige – og ofte konkurrerende – hensyn tilgodeses i det daglige kontrolarbejde.

Kvalitet handler om at arbejde ud fra klare spilleregler – virksomheder og forbrugere skal vide, hvor de har fødevarerkontrollen.

Fødevarerkontrollen skal være forebyggende, og det har stor betydning, at kontrollen fokuserer på de væsentligste problemer, både mellem brancher, mellem virksomheder og inden for den enkelte virksomhed. Ressourcer kan frigøres fra de virksomheder, der har orden i eget hus, og bruges på virksomheder med problemer.

En behovsorienteret kontrol sikrer mest mulig fødevarer sikkerhed for pengene.

Klare spilleregler handler ikke kun om en effektiv fødevarer kontrol, men også om virksomhedernes retssikkerhed. Kontrollen skal være effektiv og gennemføres ordentligt.

Regeringen vil fremlægge lovforslag om, at indehavere af virksomheder, som beskæftiger sig med fødevarer, skal have et udvidet næringsbrev. Ordningen skal udformes så ubureaukratisk som muligt og ikke hæmme konkurrencen i sektoren. Hensigten er, at det skal være en betingelse for at kunne etablere en fødevarer virksomhed, f.eks. en restaurant, et pizzeria eller en kiosk, at ejeren/den driftsansvarlige har dokumenteret kendskab til lovgivningen på området, bl.a. vedrørende fødevarer sikkerhed og hygiejne. Hvis virksomhederne ikke overholder lovgivnings regler, skal det have konsekvenser – i yderste fald i form af fratagelse af næringsbrevet.

Alle – både forbrugere og erhverv – har interesse i, at kontrollen bruger de midler, der er nødvendige for at få luget ud i de brodne kar. Men samtidig skal virksomheder, som erfaringsmæssigt overholder love og regler, ikke straffes urimeligt hårdt ved en enkeltstående, mindre overtrædelse.

Jo mere virksomhedernes motivation til at overholde love og regler kan øges gennem »noget for noget«, desto flere ressourcer kan der frigøres til den mere behovsorienterede kontrol.

- Regeringen vil sætte kontrolindsatsen ind der, hvor der er mest brug for den.
- Regeringen vil arbejde for en løbende forbedring af kvaliteten i kontrollen.

- Regeringen vil fremlægge lovforslag om, at indehavere af virksomheder, som beskæftiger sig med fødevarer, skal have et udvidet næringsbrev.

FORSKNING OG RISIKOVURDERING MED FORBRUGEREN I CENTRUM

Indsatsen for sund ernæring og fødevarer sikkerhed skal være baseret på et solidt vidensgrundlag. Danmarks Fødevarer- og Veterinærforskning (DFVF) etableres pr. 1. januar 2004, og vil samle Fødevarerministeriets forskning inden for ernæring, zoonoser og husdyrsygdomme – en betydelig styrkelse af den forskningsmæssige indsats.

En verden af viden som grundlag for den fødevarerpolitiske indsats

Fødevarerministeriets sektorforskningsinstitutioner bidrager på hver deres måde til udvikling af vidensgrundlaget for en moderne fødevarerpolitik. Med regeringens modernisering af sektorforskningen er det understreget, at sektorforskningen skal være uafhængig, at den skal medvirke til at sikre et velfunderet myndigheds- og rådgivningsberedskab, og at den skal bidrage til størst mulig vidensudveksling med universiteterne og erhvervet.

Fødevarerministeriet har besluttet at styrke forskningsindsatsen på fødevarer- og veterinærområdet ved at lægge Fødevarerministeriets to sektorforskningsinstitutioner på området (Danmarks Veterinær- og Ernæring) sammen til én ny stærk institution »Danmarks Fødevarer- og Veterinærforskning« (DFVF). Institutionen skal forske i fødevarernes betydning for befolkningens sundhed (fødevarer sikkerhed og ernæring) samt i husdyrsundhed. Fødevarerministeriets sektorforskning vil herefter være fordelt på fire institutioner, nemlig Danmarks Fødevarer- og Veterinærforskning, Danmarks Jordbrugsforskning, Danmarks Fiskeriundersøgelser og Center for Fødevarerøkonomi under Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole.

Ved at samle ministeriets forskning inden for fødevarer- og veterinærområdet fra jord til bord skabes et stærkt sammenhængende forskningsmiljø, der skal medvirke til at kaste lys over de komplekse forhold i husdyr- og fødevarerproduktionen til gavn for forbrugersikkerhed og husdyrsundhed.

Institutionen skal sætte forbrugeren i centrum. Institutionens forskning skal frembringe den viden, som sætter industrien i stand til at producere sikre fødevarer, give myndighederne redskaber til at kontrollere, at sikkerhed og kvalitet er i orden, samt gøre forbrugerne i stand til at tilberede maden på en forsvarlig måde og sammensætte en ernæringsrigtig kost. Institutionen vil aktivt kommunikere nye forskningsresultater til producenter, myndigheder og forbrugere.

Institutionen skal samarbejde tæt med universiteterne om forskning, og institutionens forskningsresultater skal inddrages i uddannelsen af kandidater og forskere således, at disse præsenteres for aktuelle og samfundsrelevante problemstillinger inden for fødevarer sikkerhed, ernæring og husdyrsundhed. Tilsvarende skal tæt samarbejde med industrien medvirke til at øge nytteværdien af forskningen og afkorte afstanden mellem forskning og anvendelse.

Institutionen vil på grund af sin størrelse have mulighed for at arbejde tværfagligt og helhedsorienteret samt kunne blive en forskningsmæssig spydspids inden for sine hovedområder, og dermed en attraktiv partner i internationalt forskningssamarbejde. Dette skal udnyttes med henblik på at tiltrække internationale forskningsmidler og eksperter til institutionen.

Myndighedernes håndtering af sygdomsfremkaldende bakterier og giftstoffer i maden eller stillingtagen til genmodificerede fødevarer baseres blandt andet på forskningsbaseret rådgivning og risikovurdering. Det er regeringens politik, at der skal være en klar adskillelse mellem risikovurdering og risikohåndtering. Den nye institution vil være hovedleverandør af uafhængige risikovurderinger og forskningsbaseret rådgivning til Fødevarerministeriet og andre myndigheder.

Danmark har behov for et beredskab, som kan reagere hurtigt og effektivt ved udbrud af fødevarer sygdom hos mennesker og sygdom hos dyr, eller når nye farer truer. Et højt veterinært stade er en forudsætning for Danmarks store eksport af fødevarer. Denne gunstige situation vil regeringen fastholde og udbygge inden for rammerne af et internationalt samarbejde i global sammenhæng. Institutionen skal udgøre en vigtig brik i et fremsynet og moderne beredskab baseret på forskning. Forskningen afsøger hele tiden nye grænser og er garant for, at »antennen hele tiden er slået ud«. Den nye institution skal spille en central rolle ved at stille labo-

ratoriekapacitet og ekspertise til rådighed for myndighederne i beredskabssituationer.

- Regeringen etablerer pr. 1. januar 2004 Danmarks Fødevarer- og Veterinærforskning som et nyt, stærkt videns- og forskningscenter for fødevarerforskningen fra jord til bord.
- Regeringen vil sikre, at Danmarks Fødevarer- og Veterinærforskning under ledelse af en uafhængig bestyrelse yder rådgivning, risikovurdering og information og på denne måde kommer til at spille en afgørende rolle i indsatsen for fødevarer sikkerhed og veterinær sikkerhed.

Det internationale forskningssamarbejde – viden uden grænser

I den moderne fødevarerpolitik lægges der stor vægt på, at risikovurdering er adskilt fra risiko-håndtering. Princippet sikrer således, at den forskningsbaserede vurdering kan foregå uafhængigt af politiske hensyn. På EU-plan er princippet anvendt ved etableringen af Den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet.

Gennem etableringen af Danmarks Fødevarer- og Veterinærforskning til sikres det, at der i Danmark findes en moderne forskningsinstitution på fødevarerområdet, som er fuldt ud gearret til at indgå i det moderne internationale netværks-samarbejde.

I dag er EU's medlemslande forpligtet til at have kompetence til at kunne håndtere en stigende mangfoldighed af problemer inden for fødevarer sikkerhed og husdyrsundhed. Dette skyldes bl.a. øget globalisering i handel med fødevarer og husdyr. Nogle af disse problemer forekommer kun meget sjældent eller aldrig i Danmark. Der er behov for at udnytte de offentlige ressourcer bedst muligt.

Dette kan for eksempel ske ved at dele flere af disse nye opgaver med andre EU-lande, så danske institutioner kan koncentrere indsatsen om de største og mest presserende problemer. Den nye institution vil indgå samarbejdsaftaler med referencelaboratorier i flere lande, bl.a. med henblik på at øge udnyttelsen af forskningsmidlerne og laboratoriekapaciteten.

Flere og flere fødevarer importeres fra andre lande til glæde for forbrugerne, som derved får flere valgmuligheder og billigere fødevarer. Nogle af disse fødevarer kan dog udgøre en sundhedsrisiko på grund af uønskede bakterier eller for høje niveauer af giftstoffer. Det er derfor også til gavn for vores egne forbrugere, når danske eksperter medvirker til at styrke kapaciteten

i de lande, som i dag har utilstrækkelig kompetence til at opretholde et højt niveau af fødevarer sikkerhed.

Det nye institut vil aktivt søge at blive referencelaboratorium for de internationale organisationer (WHO, FAO, OIE) inden for faglige kerneområder samt medvirke aktivt ved kapacitetsopbygning i de nye EU medlemslande og i tredjeverdenslande.

- Regeringen vil sikre Danmarks muligheder for at præge den internationale udvikling i fødevarer forskningen og for at deltage i det internationale forskningssamarbejde og vidensdeling.
- Regeringen vil sikre, at den danske forskningsindsats understøtter det internationale samarbejde for bedre fødesikkerhed, herunder i lande med svagere kapacitet såsom udviklingslandene og EU-ansøgerlandene.

FREMTIDENS PRIORITERING PÅ DET FØDEVAREPOLITISKE OMRÅDE – I DIALOG MED FORBRUGER OG VIRKSOMHED

Fødevarerpolitikken skal udvikles gennem en løbende dialog med forbrugere og virksomheder. Der sættes stærkere fokus på partnerskab mellem den offentlige og den private sektor – og en ny pris: *Fødevarerministerens Initiativpris* vil blive uddelt til virksomheder eller organisationer, der har gjort en særlig indsats for fødevarer sikkerhed, ernæring, miljø eller dyrevelfærd

Det levende ord

I Grundtvigs hjemland kan vi simpelthen ikke forestille os udviklingen af et så omfattende og udfordrende politikområde som det fødevarerpolitiske, uden at det sker i en løbende debat og dialog.

Fødevarerministeriet har opstillet fire særligt grundlæggende værdier for ministeriets arbejde: Åbenhed, faglighed, ansvarlighed og engagement.

Åbenhed er den grundlæggende filosofi bag Fødevarerministeriets dialog med landets borgere. Det gælder formidling af ny viden, information om fødevarer og ernæring, forbrugerbeskyttelse, lovgivning og meget mere. Og med den stadige udvikling af internet-teknologien opstår der konstant nye muligheder for at effektivisere og målrette informationen. Derfor er målet ikke bare at stille informationen til rådighed. Som almindelig dansker druknes man dagligt i så store

informationsmængder, at det kan være vanskeligt at nå til bunds i dem. Derfor vil Fødevareministeriet i de kommende år fokusere på at skabe enkelhed og gennemskelighed i formidlingen. Det betyder, at der skal udvikles enkle og entydige indgange til ministeriets web-baserede information. Indgange der ikke tager udgangspunkt i organisationsstrukturer, men i den enkeltes behov for information. Tilgængelighed bliver et nøgleord, og dette skal opnås ved at etablere portaler for forbrugere og for erhvervslevet, hvor al relevant information kan findes.

Regeringen har etableret Forbrugernes Hus, som samler og koordinere aktiviteterne på forbrugerområdet, jf. også regeringens udmelding i »Ny forbrugerpolitik«.

Regeringen vil i 2004 etablere en ny portal, hvor information om farlige produkter og fødevarer skal samles. Portalen www.erdetfarligt.dk vil være tilknyttet den kommende samlede forbrugerportal. Regeringen vil samtidig sørge for, at der indledes et samarbejde mellem relevante ministerier om udveksling af risikoinformation. På EU-området har regeringen taget initiativ til at etablere et Center for EU-Forbrugerinformation i år 2004. Udover at informere og rådgive om EU-relaterede forbrugerspørgsmål inden for en række felter, vil centret også kunne understøtte offentlige debatter og informationskampagner i forbindelse med ny lovgivning, bl.a. på fødevarerområdet.

Fødevareministeriet undersøger, hvordan relevante informationer fra det lovforberejede arbejde, rådgivende udvalg og lignende bedst muligt kan offentliggøres, så debatten forud for ny lovgivning på fødevarer-, landbrugs- og fiskeriområderne kan blive så kvalificeret og bred som muligt.

Fødevareministeriet indgår i forsøgene med at styrke kommunikationen omkring ny lovgivning i samarbejde med blandt andet Økonomi- og Erhvervsministeriet. Forsøgene er en følge af arbejdet i ministerudvalget om en mere virksomhedsnær offentlig sektor.

Fødevareministeriet vil altid være bannerfører for en saglig og vidensbaseret meningsudveksling. Det er godt og udviklende, at der på området findes mange debattører med vidt forskellige indgangsvinkler og holdninger. Regeringen vil gerne sikre en endnu bedre dialog på det fødevarepolitiske område også med grupper, der ikke nødvendigvis altid får den store opmærksomhed i medierne.

Ministeriets »borgergruppe« sikrer en meget hurtig besvarelse af henvendelser med synspunkter og spørgsmål fra borgerne. Der vil endvidere efter behov kunne nedsættes særlige paneller og arbejdsgrupper for at sikre, at også mere specielle problemstillinger bliver behandlet i samråd med de berørte. Denne indsats vil være et tilbud til grupper, der har særlige behov eller ønsker på det fødevarepolitiske område, f.eks. grupper med særlige handicaps eller sygdomme, indvandrere med andre spisevaner eller sportsfolk, vegetarer eller andre.

Regeringens fødevarepolitik er fokuseret på at skabe en tryk ramme for det frie forbrugsvalg. Så kan den enkelte forbruger på et oplyst grundlag selv træffe sine valg. Ikke mindst indsatsen for bedre ernæring og sundhed står og falder med forbrugernes engagement og en bred folkelig opbakning.

- Regeringen vil etablere portaler for forbrugere og for erhvervslevet, hvor relevant information om farlige produkter og fødevarer kan findes, samt et center for EU-Forbrugerinformation.
- Regeringen vil sikre, at henvendelser og forespørgsler fra borgerne om fødevarepolitiske emner besvares hurtigt og med klar tale.
- Regeringen vil give den brede offentlighed indsigt i hele sit arbejde på fødevarerområdet via internettet.
- Regeringen vil give grupper med særlige behov på fødevarerområdet tilbud om en mere aktiv dialog.
- Regeringen vil arbejde aktivt med kommunikationspolitik for at opnå større effekt af indsatsen.

Partnerskaber

Fødevarerne skal være i orden, og fødevarepolitikken tager udgangspunkt i et klart krav til fødevarereproducenter og detailhandel om at leve op til deres ansvar. Den offentlige kontrol skal sikre, at dette er tilfældet. Der er behov for en løbende dialog mellem virksomhederne og de politiske og administrative beslutningstagere.

Samarbejdet mellem virksomheder og myndigheder udvikles løbende i takt med nye muligheder og krav. Det høje danske niveau for fødevarsikkerhed, veterinær sikkerhed, miljø og dyrevelfærd er et afgørende konkurrenceparameter for virksomhederne, og det er derfor en klar egeninteresse for erhvervet, at den løbende målretning af den offentlige indsats forøger sikkerhedsniveauet. Med den såkaldte turnusgen-

nemgang er opgaver og samspil sat til diskussion, herunder mulighederne for fortsat øget egenkontrol i samspil med virksomhedernes kvalitetskontrolsystemer og udlicitering af opgaver. Opgavefordelingen mellem virksomhederne og det offentlige er ikke givet.

Den eneste virkelig effektive og hensigtsmæssige form for kontrol er egenkontrol. Virksomhederne skal integrere hensynet til fødevareresikkerheden – og når vi taler landmændene også hensynet til dyrevelfærden – i hvert eneste trin i produktionen. De skal hele tiden være bevidste om ansvaret for forbrugernes sikkerhed og dyrenes velfærd.

Den offentlige kontrol skal på målrettet vis sættes ind der, hvor der er størst risiko for, at egenkontrollen svigter – og samtidig fungere som en sparringspartner for virksomhederne. Kun gennem et reelt samarbejde med virksomhederne får kontrollen virkelig effekt.

Der skal sættes på partnerskab mellem den offentlige og den private sektor.

Gode eksempler er:

- »6 om dagen kampagnen« om frugt og grønt
- Samarbejde om mærkning og ernæringsmæssige oplysninger
- Samarbejde omkring egenkontrol og kvalitetsstyring
- Samarbejde omkring effektivisering og modernisering af kontrollen

Regeringen vil indføre Fødevarerministerens Initiativpris. Prisen skal sætte en kraftig streg under ønsket om offentlig/privat partnerskab ved at give et særligt rykklap til virksomheder eller institutioner, der har gjort en særlig indsats for i deres produkt- eller projektudvikling at fremme formål, som fødevareresikkerhed, ernæring, miljø eller dyrevelfærd, som også er hovedmålsætningen for den offentlige indsats. Prisen vil bl.a. kunne anvendes i virksomhedernes markedsføring.

- Regeringen vil fortsat fremme implementeringen af egenkontrol i fødevarersektoren – uden at slække på kvaliteten af den offentlige kontrol og samtidig indføre en moderniseret kontrol hos landmænd med dyrehold.
- Regeringen vil prioritere partnerskab mellem den offentlige og den private sektor.
- Regeringen vil indføre Fødevarerministerens Initiativpris til virksomheder mv., der gør en særlig indsats for fødevareresikkerhed, ernæring, miljø eller dyrevelfærd.

Kig fødevarekontrollen i kortene

Som led i arbejdet med at fremme sikkerhed fra jord til bord skal der være stadig mere åbenhed omkring kontrolarbejdet. Kontrol må ikke være skjult, men skal kommunikeres åbent ud. Mere åbenhed skaber bedre forståelse for, hvad kontrol egentlig er, hvorfor den gennemføres på en given måde, og hvad man som virksomhed og forbruger kan forvente sig af kontrollen. Samtidig kan åbenhed give større effektivitet og dermed større fødevareresikkerhed.

For at skabe gennemsigtighed og øge offentlighedens viden om kontrollen lancerer Fødevarerministeriet en internet adgang til alt om fødevarekontrol. Her vil man kunne se hele spektret – fra de grundlæggende informationer om kontrol til de mere overordnede strategier for kontrollen. Og principper, prioritering og målsætninger for kontrollens arbejde lægges også åbent frem.

Ved at lægge informationerne så frit frem vil alle kunne kigge kontrollen i kortene. Mere synlighed forstærker den forebyggende kontrolindsats – det bliver nemmere at finde konkret vejledning om reglerne, der skal overholdes.

Det bliver også nemmere for borgerne at holde øje med kontrollens arbejde og sikre sig, at den fortsat er effektiv og har en ensartet effekt i hele Danmark. På den måde vil såvel de enkelte virksomheder som forbrugerne få udbytte af åbenheden.

- Regeringen vil skabe åbenhed om fødevarekontrollens arbejde.

Den daglige udfordring: Reel sundhed og sikkerhed

Der er betydelige ressourcer bundet i den fødevarepolitiske indsats. Et højt sikkerhedsniveau er helt afgørende, og vi har alle et fælles ansvar for at sikre det. Men hvad er effekten af den faglige indsats, når vi taler fødevareresikkerhed? – Vi skal tydeliggøre grundlaget for den nødvendige prioritering, og vi skal effektivisere den offentlige indsats.

Den fødevarepolitiske indsats skal have synlig effekt i form af, at der skal være færre mennesker, der bliver syge af maden, bedre fødevarer og kostvaner, mindre vildledning og færre syge husdyr.

Arbejdet med ernæring og fødevareresikkerhed er forankret i fødevareregionerne ude i landet, tæt på borgerne og virksomhederne. Det princip vil regeringen holde fast i. Samtidig er det helt indlysende, at der ikke skal bruges overflødige midler på husleje og overordnet administration.

Regeringen har opnået betydelige besparelser gennem en reduktion af antallet af mikrobiologiske laboratorier fra 11 til 6 uden nogen reduktion i prøveantallet og gennem en reduktion af antallet af overordnede lederstillinger i hovedstadsområdet. Der arbejdes nu med at optimere samarbejdet mellem Fødevarerinspektatets og Plantedirektoratets regionale kontrol. I udvalgte fødevareregioner vil der blive gjort forsøg med en tættere sammenknytning af den regionale fødevarer- og plantekontrol.

Der er behov for en dynamisk indsats, hvor vi hele tiden vurderer behovet for omprioriteringer og nye indsatser, og hvor udgifterne til institutionsopbygning og generel administration er så små som muligt.

Hvilke modeller kan opstilles for at vurdere den samfundsmæssige effekt på bl.a. generel sundhedstilstand, sygdomsforebyggelse og levealder af de forskellige fødevarerpolitiske indsatsområder og instrumenter? – Hvilke muligheder har vi for at prioritere og effektivisere den offentlige indsats ud fra disse modeller?

Det ligger klart, at det ikke er tilstrækkeligt at måle effektiviteten af fødevarerkontrollens indsats gennem *kvantitative* målsætninger for antallet af kontrolbesøg. Ganske vist er der opstillet måltal for kontrollen, som da også giver en vis rettesnor. Men antallet af kontroller er ikke i sig selv udtryk for kvaliteten i indsatsen. Vi får ikke en bedre fødevarerikkerhed eller et højere niveau for dyrevelfærd, hvis kontrollørerne halser rundt for at nå nogle ganske bestemte besøgsantal, som er udmeldt fra centralt hold. Der skal være kvalitet i kontrollen, så den hele tiden giver en reel effekt.

Derfor skal vi opstille nogle meget mere retvisende *kvalitative* målsætninger for den offentlige

indsats på kontrolområdet. Fødevarerinspektatet har siden medio 2002 deltaget i et projekt for udvikling af forslag til et indikatorsæt, der kan måle udviklingen for fødevarerikkerhed. Projektet foregår i regi af Nordisk Råd. Udviklingen af indikatorer er imidlertid en langsigtet proces, og de første resultater forventes først i det kommende år. Fødevarerinspektatet arbejder derfor sideløbende på forsøgsbasis med pilotprojekter med effektanalyser på udvalgte områder, f.eks. zoonoser, egenkontrol, oplysningsindsats m.v. Mindst fire af disse projekter vil blive afsluttet allerede i 2003.

Målsætningen må altid være at få »mest mulig fødevarerikkerhed for pengene«. Det opnår vi kun gennem en fleksibel, dynamisk og målrettet indsats, hvor vi hele tiden sætter ressourcerne ind netop der, hvor der er behov for det.

- Regeringen vil løbende vurdere, om fødevarerkontrollen kan forenkles og effektiviseres.
- Regeringen vil skabe bedre muligheder for effektivmålinger af den fødevarerpolitiske indsats.
- Regeringen vil satse på kvalitative frem for kvantitative målsætninger for fødevarerkontrollen.
- Regeringens målsætning er: Mest mulig sundhed og sikkerhed – størst mulig tryk og frihed.

Hermed slutter redegørelsen.

5. møde

Tirsdag den 21. oktober 2003 kl. 13.00

Dagsorden

1) Spørgsmål til ministrene.

(Spørgetimen).

2) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 8:

Forespørgsel til økonomi- og erhvervsministeren [om Nordsøaftalen].

Af Keld Albrechtsen (EL) og Pernille Rosenkrantz-Theil (EL).

(Anmeldt 9/10 2003).

3) Redegørelse nr. R 3:

Forhandling om ministeren for nordisk samarbejdes redegørelse om det nordiske samarbejde. (Redegørelsen anmeldt 8/10 2003. Redegørelsen givet 8/10 2003. Meddelelse om forhandling 8/10 2003).

4) Første behandling af lovforslag nr. L 28:

Forslag til lov om ændring af toldloven og af visse afgiftslove. (Ændringer som følge af 24-timers-reglens afskaffelse, øget sikkerhedskontrol m.v.).

Af skatteministeren (Svend Erik Hovmand). (Fremsat 9/10 2003).

5) Første behandling af lovforslag nr. L 30:

Forslag til lov om ændring af ligningsloven. (Forhøjet befordringsfradrag til pendlere i udkantkommuner m.v.).

Af skatteministeren (Svend Erik Hovmand). (Fremsat 9/10 2003).

6) Første behandling af lovforslag nr. L 29:

Forslag til lov om ændring af skattekontrolloven. (Afskaffelse af kapitalforklaringen).

Af skatteministeren (Svend Erik Hovmand). (Fremsat 9/10 2003).

7) Første behandling af lovforslag nr. L 15:

Forslag til lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven).

Af miljøministeren (Hans Christian Schmidt). (Fremsat 8/10 2003).

8) Første behandling af lovforslag nr. L 16:

Forslag til lov om ændring af lov om vandforsyning m.v., lov om miljøbeskyttelse, lov om jordforurening og lov om planlægning. (Ændringer som følge af lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder).

Af miljøministeren (Hans Christian Schmidt). (Fremsat 8/10 2003).

Meddelelser fra formanden

Formanden:

Medlemmer af Folketinget Anne-Marie Meldgaard (S), Ole Vagn Christensen (S), Bjarne Laustsen (S), Lone Møller (S) og Jan Petersen (S) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v. (Gennemførelse af direktiv om etnisk ligebehandling og beskæftigelsesdirektivet). (Lovforslag nr. L 37).

Medlemmer af Folketinget Ritt Bjerregaard (S), Sophie Hæstorp Andersen (S), Ole Vagn Christensen (S), Lene Jensen (S), Lone Møller (S), Grete Schødt (S), Niels Sindal (S) og Nicolai Wammen (S) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af Center for Forskning i Alternativ Behandling og Brobygning mellem Etablerede og Alternative Behandlere.

(Beslutningsforslag nr. B 6).

Medlemmer af Folketinget Anne Grete Holmsgaard (SF), Aage Frandsen (SF) og Morten Homann (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om udbud af retten til at efterforske og indvinde olie og gas i Nordsøen efter 2012.
(Beslutningsforslag nr. B 11).

Medlemmer af Folketinget Søren Søndergaard (EL) og Line Barfod (EL) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om dagpenge- modtageres og kontanthjælpsmodtageres ret til overenskomstløn under aktivering.
(Beslutningsforslag nr. B 12).

Medlemmer af Folketinget Line Barfod (EL), Keld Albrechtsen (EL), Pernille Rosenkrantz-Theil (EL) og Søren Søndergaard (EL) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om deltagelse i arbejdsmiljøforskningsprojekter.
(Beslutningsforslag nr. B 13).

Medlemmer af Folketinget Bodil Kornbek (KRF), Mogens Nørgård Pedersen (KRF) og Tove Videbæk (KRF) har meddelt mig, at de ønsker at stille følgende forespørgsel til indenrigs- og sundhedsministeren:

»Hvilke initiativer vil ministeren iværksætte med henblik på at forebygge uønskede graviditeter og give abortsøgende en bedre rådgivning, så antallet af provokerede aborter reduceres?«
(Forespørgsel nr. F 14).

Medlemmer af Folketinget Keld Albrechtsen (EL), Line Barfod (EL), Pernille Rosenkrantz-Theil (EL) og Søren Søndergaard (EL) har meddelt mig, at de ønsker at stille følgende forespørgsel til trafikministeren:

»Hvad kan ministeren oplyse om udviklingen i den regionale kollektive trafik, herunder omfang, betjening, passagerantal og prisniveau?«
(Forespørgsel nr. F 15).

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål til ministrene.

Spørgetimen

Formanden:

Til at besvare spørgsmål i spørgetimen i dag har statsministeren udpeget statsministeren og miljøministeren.

Der er indtil dette øjeblik anmeldt to hovedspørgere til statsministeren og to hovedspørgere til miljøministeren. Ønsker flere at tilmelde sig som hovedspørgere? (*Ophold*). Ja, fru Louise Frevert til statsministeren.

De tre hovedspørgere til statsministeren vil få ordet i denne rækkefølge:

1. Keld Albrechtsen
2. Poul Nødgaard
3. Louise Frevert

De to hovedspørgere til miljøministeren vil få ordet i denne rækkefølge:

4. Jørn Jespersen
5. Pernille Blach Hansen

Spm. nr. US 1

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg har bedt om ordet til at stille spørgsmål, fordi jeg synes, at statsministeren står med et ganske alvorligt og voksende problem. Det er et problem, som rækker helt til spørgsmålet om troværdigheden af statsministerens regering og ham selv.

Statsministeren holdt jo i sin tid en berømt grundlovstale om vernetjenester og kammerateri, som vi også havde lejlighed til at drøfte her i salen for et par uger siden. Der kom vi ikke så langt. Siden da har sagen jo været under vældig udvikling bl.a. i Miljøministeriet senest med golfbaner og dambrug og forskellige andre ting.

I sidste uge mandede statsministeren sig så op til at hævde, at der skulle gøres en indsats for at få skabt klare regler vedrørende f.eks. puljebænk og ministres deltagelse i konkret sagsbehandling. Men mig bekendt er der ikke sket noget, hverken i forhold til de konkrete sager i Miljøministeriet eller i forhold til generelle regler om vernetjenester og kammerateri, og hvordan det skal undgås i fremtiden.

Jeg synes, det er et voksende problem, og nu vil jeg godt bede statsministeren redegøre for,